

Олег Вістовський

У стремені Дністра

Поезії

Друге видання, з доповненнями

Чернівці
Видавництво «Прут»
2006

ВІДЧУТИ СТРЕМЕНО ТВОРЧОСТІ!

З панорамою Заліщиків бачив путівники, поштівки. І раптом... знайоме прізвище колеги по журналістській ниві, ба – навіть по Франковій кузні університету у Львові. Це в чернівецькому видавництві «Прут» вийшла збірка поезій Олега Вістовського «У стремені Дністра».

Читачі знають автора по багатьох публікаціях у часописах. А багато наддністрянців особисто знайомі з ним, бо вже сорок п'яту осінь розміняв уродженець Іване-Золотого, з яких тільки декілька віддав Київському медучилищу та Львівському держуніверситету. Решта – дитинство в Іване-Золотому, школа в Заліщиках. Тут же й перші фахові будні, перші поетичні спроби, які друкував у альманасі «Вітрила», газетах «Молода гвардія», «Ровесник», «Колос», з гнізда якого випурхнув на Буковину.

«У стремені Дністра» – друге видання поетичної ластівки Олега Володимировича, в якій він оспівує рідний край, звертається до тем світових боєнь, веде читача у світ інтимної лірики.

Він любить той щасливий наддністрянський край і той «казковий день», від якого «лиш промінь сонця з-за німої кручі», а «в серці розгоряється огонь поезії, натхнення і роботи». Чому?

Бо в тому дні

*Хлюпоче ранок – сизокрилий птах,
Пливе світанок тихо понад воду.*

Бо в ньому, в його джерельночистій прохолоді

**Не озоветься жодний голосок –
Уся природа в мовчазнім чеканні.**

*Лише з душі мелодія єднання
Акордами лягає на пісок.*

Поет з цієї любові до краю, до його господарів просіває реалії сьогодення крізь решето проблем і, прочитавши в газетах повідомлення, що «в буковинському селі на весіллях танцюють чоловічі пари, бо жінки – на чужині, на заробітках», з жалем резюмує:

*Часи родинні – ой важкі!
За сотні миль – десть там далеко
У закордонній самоті
Любов оплакують лелеки.*

Є у збірці щемливі рядки про кохання, сутність якого перевіряється розлукою. Тому в епітетах, метафорах та інших художніх засобах палітри про найвеличніше й осяйне почуття найщасливіше і правдиво звучить строфа:

*Скоро поїзд покине вокзал,
В серці нові поселяться втрати.
А мене твої німий трибунал
Засудив до повільної страти...*

Презентує увазі читачів Олег Вістовський досить влучні переклади з російської. Зокрема, у збірку ввійшли переспіви з творчості Клавдії Білич та Андрія Дементьєва.

Молодих (та й літніх уже!) поведе автор збірки туристськими стежками, коли «тумани вранці виповзуть з ярів» й «гітара схлипне між худих ялин», подарує карабін, з якого не стріляють, бо служить він не для вкорочення віку, а щоб «переправу подолати». А найменших познайомить із «сонячним зайчатком», якщо батьки почитають цю поезію дітям.

Щасти ж тобі, друже-козаче, колего по перу. Вскочивши у сідло Пегаса, й надалі відчувати поезії стремено та вміло правувати на Парнас!

Петро МЕЛЬНИК,
член Національної спілки журналістів України

ІВАНЕ-ЗОЛОТОМУ

У стреміні Дністра – село моє,
Стоїть віками вже на місці цьому.
Тут сонце в хвилях ніжно виграє,
Сюди з доріг вертаюся додому.

Дитинство, юність земляків пройшли
У цих місцях, знайомих аж до болю.
По цім шляху в безсмертя йшли діди,
За рідну землю ставши до двобою.

З долини нам всміхається село,
А в задумі, схилившись при дорозі,
Ще й досі – як в війну тоді було,
Синів із битви мати жде в тривозі.

* * *

*Дорогим батькам
Володимиру Івановичу
та Євгенії Іванівні
присвячую*

Привіт тобі,
старе моє село.
До тебе я з доріг
знов повернувся нині.
Тут рідні
і криниця,
і весло...
А спокій на душі,
немов вода в цямрині,
видзвонює
під золотим відром
і почуття
зачерпує глибинні.
Вихоплює
аж на поверхню вмить...
І повертаюся
у сни свої
дитинні.

ТРАВНЕВЕ

І навесні, коли стрункі сади
Стоять в знеможі від п'яного цвіту,
Ти пригадай отих, хто назавжди
Пішли з Землі на зоряну орбіту.

Прийди у парк до Вічного вогню
І поклонися пам'яті сьогодні.
Скажи «спасибі!» сонячному дню
За те, що світло лле тобі в долоні.

І покляниесь в любові навесні
Коханій, бо завжди у тебе вірить...
Так, щастя народилось не у сні,
Його ніяким золотом не змірять.

Вростають обеліски у граніт,
До них приходять посивілі мами.
Для воїнів, що врятували світ,
Цвітуть завжди нев'янучі тюльпани.

* * *

Ще й досі на дністрових берегах
Цвітуть волошки сині в бліндажах.
І покалічені ще давньої весни
Шумлять, схиливши віти, ясени.

Вони донині бережуть в серцях
Всіх тих, що полягли за нас в боях.
Які тоді, весняної пори,
Загнали звіра до його нори.

І небо голубе, мов квітки цвіт,—
Під ним радів од щастя цілий світ.
...А у лісах, яругах і полях
Волошки зацвіли у бліндажах.

* * *

*Світлій пам'яті письменника
Петра Ковальчука*

Усміх через скельця окулярів...
Мова, ніби трохи іронічна.
Друже Петре, де Ви? Де Ви зараз?
На якій планеті чи орбіті?

Ще донині нам щодня здається:
Варто лиш набрати хатній номер,
І розмова знову розіллється,
І почуємо Ваш незабутній голос.

Чи зустрінем Ваше щире слово
На газетних шпальтах, в мудрих книгах,
Й знову зазвучить знайома мова
І додасть комусь наснаги й сили.

Друже Петре, де Ви? Де Ви зараз?
На якій планеті чи орбіті?
Ваші книги, Ваше щире слово
Завжди житимуть на цьому білім світі.

НАРОДЖЕННЯ ДНЯ

* * *

Мовчить Дністер, закутавшись в туман,
І верби розпустили довгі коси.
Пісенно ранок, мов орган,
Кидає в трави тихі звуки-роси.

І хмари понад воду синю мчать,
Стоять в задумі посивілі гори.
Їм – гордим, сильним – все звучать
Життя травневі медобори.

Лягає світло горам на горби –
І враз озвуться всі гаї співучі.
У серці – ані туги, ні журби,
Лиш промінь сонця з-за німої кручі.

А річки вигинається хребет,
Зміїно простягнувшись в горді далі.
Настромлює хвилястий очерет
Сріблясто-білі росяні коралі.

І постає новий казковий день,
Вгортаючи мене в свої турботи:
У серці розгоряється огонь
Поезії, натхнення і роботи.

Швидкоплинні дністрові води
Аж притишили хід, здається, –
Від твоєї казкової вроди
Берег річки натхненно сміється.

Пісня лине навколо стодзвонна,
Заплітається в віти смерекам.
Чаша щастя – ще вчора повна,
А сьогодні – у вирій, лелеки!

Осінь срібними росами грає,
Дні рікою спливають у море.
А сліди на піску пропадають, –
Їх все менше, мені на горе.

Даленіє за обрієм літо,
Наодинці лишаяюсь з думками...
В синіх горах самотня трембіта
Кличе в гості голосом мами.

ЛІТНІЙ ЕТЮД

* * *

Втопився місяць в річковій воді,
І зорі стали там земні й прозорі,
Мов очі дівчини – у радості, не в горі:
Такі чарівно-ніжні, голубі.

Хлюпоче ранок – сизокрилий птах,
Пливе світанок тихо понад воду.
Я п'ю джерельно-чисту прохолоду
Ріки, давно згубивши в травах шлях.

І відчуваю часу тихий плин.
Хвилини постають, мов частоколи.
А зорі гублять золоті підкови
На дні дністрових трепетних глибин.

Не озоветься жодний голосок –
Уся природа в мовчазнім чеканні.
Лише з душі мелодія єднання
Акордами лягає на пісок.

Умиваються росами ранки,
Сонце пестить долоні мені.
Ви, чарівні мої заліщанки,
Усміхаєтесь перші весні.

І вслухаєтесь в пісню пташину,
У симфонію-спів солов'я.
Десь летить в надвечір'ї незримо
Перша пісня несміла моя.

Випливає туманом по річці
І лягає у трави в росу,
Заплітає у вітах смерічку,
Ніжно пестить дівочу косу.

І спокійно пливе час до ранку,
Вже дерева окутав туман...
Я згадаю свою заліщанку
Мов з продовженням милий роман.

ЧЕКАННЯ

* * *

Вже липень стука
У мої ворота,
І в позолоту
Вкутались хліба.
Чекаю жнив:
Нехай важка робота
В моїх долонях
Потом закипа.
Чекаю рук,
Отих ласкавих, ніжних,
І спраглих губ –
Від сонця, самоти
І від розлук.
Раптово потемнілих
Твоїх очей.
І лагідного: «Ти?!»

Посеред океану суму
Дороги сходяться усі
Туди, де проситься у думу
Осінній острівець душі.

* * *

Береги любові, береги надій.
Знов стою у полі поміж власних мрій.
Радо усміхаюсь – жито золоте
Буйною стіною веселіш росте.

Голубі дороги в небі проклада
Жайвір – і поволі зверне до гнізда.
Мирний гуркіт бою ляже на поля –
За труди величні вдячна нам земля.

У веселім житі знову – там чи тут –
Острови червоні – маки зацвітуть.

У буковинському селі на весіллях танцюють чоловічі пари. Бо
жінки – на чужині, на заробітках.
(З газет)

* * *

Пробач, що осінь на душі,
І до весни ще так далеко,
А в закордонній пустоті
Живуть згорьовані лелеки.

Вони, такі ще молоді,
Журливо клином пролетіли.
І одне одному тоді
Заглянуть в очі не посміли...

Часи родинні – ой важкі!
За сотні миль – десь там далеко
У закордонній самоті
Любов оплакують лелеки.

І ТАК ЩОДНЯ...

*Лікарям і фельдшерам дев'ятої підстанції швидкої допомоги
Києва присвячую*

Ми 911-га,
Вільні...
На Ленінградській площі...
– Запишіть!
Миттєва тиша.
І знову в ефірі адреса лине.
Зупинимось на мить,
Зорієтуємось
І знову в русі,
Вперед, бо нас чекає хтось...
Черговий виклик –
Тільки і всього,
Вам може здатися.
А скільки горя
Буває сховано в рядках...

МОНОЛОГ СТАРОГО ЛІКАРЯ

* * *

Життя у мене було білим-білим:
Халати, простирадла у лікарні.
З роками фарби згасли – стало сірим,
Буденним. Дні тягнулись незугарні.

Та все-таки буденщина не вічна,
В ній проблиски нового можна стріти:
Це відкриття мікробіологічні,
Теорії, яких нема де діти.

Консиліуми та прості наради,
Палати, повні стогону і плачу,
Звіт на столі за чергову декаду,
Щоденна віра у просту удачу.

І тільки думка: ти все ще потрібний –
Мене в оцій тримає атмосфері,
Та я вже сам на себе не подібний
І все частіше дивлюся на двері,
Через які одного разу вийду...
І не знайду повернення критерій!

А поїзди біжать у даль.
А люди не сидять на місці.
Ми після звичного «Прощай!»
Радіємо найменшій звістці.
І листоноші раз у раз
Важкі сумки беруть на плечі.
Ідуть листи. Ідуть крізь час.
Летять, спішать...
І тільки ми серед зими
Не поспішаємо нікуди...
Ідуть листи. Спішать листи.
По всій землі. В усі усюди.

* * *

Аеропорт. Неспокій на душі
І оголошення у серці відбивається:
«Сьогодні рейс за номером таким
У Чернівці, пробачте, відмінюється...»

За сотні кілометрів ти стоїш,
І оголошення, мов карусель, все крутиться:
Сьогодні рейс такий-то і такий
До міста нашого, увага, не відбудеться.

Колись діждусь. В авіаліній день
Я оголошення повсюдно дам – хай збудеться:
«У будь-яку погоду – в дощ, в туман –
Віднині назавжди всі рейси гарантуються!»

* * *

Скоро поїзд покине вокзал,
Ти махнеш на прощання рукою,
За вікном побіжить магістраль,
Але більш не знайду я спокою.

Скоро поїзд мене понесе
У нічну безкінечну тривогу,
Цінуватиму я над усе
Лиш єдину – до тебе – дорогу.

Скоро поїзд покине вокзал,
В серці нові поселяться втрати.
А мене твій німий трибунал
Засудив до повільної страти...

...Скоро поїзд покине вокзал.

* * *

А в сни мої приходить осінь
Листком пожовклим з яворів.
І за вікном тужливий спів
У тебе вибачення просить.

Немовби згадка про минуле
У сни мої приходиш ти,
Без жалю спалюєш мости,
Згорає тихо серце чуле.

Мов з безкінечної турботи
Все худне року календар.
І осінь йде, як Божий дар,
Несе невидимий хорал:
Старі, в нових співзвуччях, ноти.

* * *

Поведи мене у казку,
Чарівнице синіх гір,
Пробуди жагучу ласку
І кохання перевір.

Заведи свою веснянку,
Хай почують у кутку.
І прийди на зустріч зранку
На провислому містку.

Я чекати буду довго,
Пробуди надій чуття.
Припади до серця мого,
Й вже не буде вороття.

Най любов чарує всюди,
Б'є ключем, як та вода,
І наповнить щастям груди,
Верховинко молода.

* * *

Така блакитна височінь,
Що й словом не сказати,
А хмарка – ніби білий кінь,–
Попробуй наздогнати.

А синява – немов весна,
Як те палке кохання.
І винна в цьому ти одна,
Бо пострічалась зрання.

В бентегу душу вповила
І усміхнулась радо,
Та й за собою повела
Весняним тихим садом.

І синява отих небес,
Немовби твої очі.
І я мов заново воскрес
Через слова дівочі.

* * *

Ти і я. І тиха ніч між нами,
І нікого більш у світі цім.
А човни пливуть по річці снами,
Світиться вікном єдиним дім.

Там на тебе вже чекає мати.
То підемо? Ні, махаєш, ні!
Все ж пішли – у інший бік від хати,
Слід лишили на вогкій стерні.

А зоря заграла світанкова –
Впала у траву слізьми роса.
Наша зупинилася розмова,
І дівоча розплелась коса.

День як день. Нічого мов між нами,
Та лиш кине місяць погляд свій,–
Попливуть човни по річці снами
І почую: «Ти – єдиний мій!»

ОСІННЄ

* * *

Дружині Марії

Тужлива осінь щедрими плодами
Обдарувала землю на прощання.
Зриває вітер голими руками
Пожовкле листя – втрачене кохання.

Сумні пісні знов завели дівчата,
Де, що не слово, – чується розлука.
А у душі – немов пригасле свято,
Яке у гості без запрошень стука.

Впушу у хату, відчинивши двері:
«Заходь! Не стій у мене на порозі».
І ляже думка віршем на папері,
Слова заб'ються у німій тривозі.

То бродить у саду багряна осінь
І гасить світло нашого кохання...
Лише одне я вибачити прошу –
Не мовлене в кінці важке зітхання.

Я знов один серед дощів,
Серед розлук, серед прощання,
Я знов один серед снігів,
Посеред нашого кохання.

Ти знов сама на чужині,
Поміж чужих людей і мови,
Там і на волі, як в тюрмі,
Коли нема сердець розмови.

Обоє ми – серед розлук,
Поміж минулим і прийдешнім.
Нема сьогодні. Серед мук
Любов чекає на воскресість.

* * *

Приснилось: ніби кликав телефон
Мене до себе, щоб від тебе звістку
Зміг я почути про клятий закордон...
Ступив враз крок від заспаного ліжка.

А то, напевно, був насправді сон –
Коли я трубку ухопив у руку,
Мій друг-товариш чорний телефон
Лише гудками простогнав у вухо.

* * *

Який вже раз у гурті перехожих
Стараюся тебе вгледіть – дарма.
Серед усіх облич – таких несхожих –
Знайомого твого, на жаль, нема.

А, може, ти далеко десь від мене
У натовпі шукаєш теж когось.
І він не йде, його нема, о, нене!
Все на душі тривожиться чогось.

Ми ходимо, та не по тій дорозі,
Яка людей до зустрічі веде.
Відповісти обоє ще не в змозі:
Щасливою чи зустріч в нас буде?

* * *

Віддай мені весь смуток свій і біль,
Собі візьму тривоги та невдачі.
Віднесла у минуле заметіль
Твою самотність, прожити терпляче.

Весна відкрила тисячі доріг,
Знайди одну: для нас обох – єдину.
Що приведе тебе на мій поріг:
Любов чи жаль? Я не знайду причину.

У серце знову вкрався давній біль –
При зустрічі сльозу твою побачив.
Не дай, щоб повернулась заметіль,
Прожий розлуку, як колись, терпляче.

СОНЕТ РОЗЛУКИ

* * *

Земля м'яким вкривалась падолистом,
Коли ти знову стала на поріг.
Вслухалася – сурмив розлуку ріг,
І у траві губилося намисто.

Мовчала, не зронивши навіть слова,
Тай думала про ті минулі дні, –
Тоді, здавалось, ми були одні
У світі цім, і лилася розмова.

І, дивлячись в твої чарівні вічі,
Я знав, що щастя не приходить двічі –
Воно розтане з часом вдалині,

Як та любов, що зацвіла у полі
Калиною, неподалік тополі...
Й повернеться до мене тільки в сні.

Ходить берегом знову
Чайка та – без крила!
Пам'ятаю розмову,
Що між нами була.
Накликала розлуку –
Враз швиденько прийшла.
Ти одну тільки муку
В тій розлуці знайшла.

Чайка просить вернутись,
Ти бажаєш прийти...
А я хочу забутись
Посеред самоти.
Щоб не знати розмови,
Що між нами була,
І не бачити знову
Чайку ту – без крила!

* * *

ОСІННЯ МЕЛОДІЯ

Прийди до мене в гості враз,
На свято літепла прийди,
Коли із неба зорепад
Летить до срібної води.
Там, поміж хвиль,
Він попливе,
Неначе усмішка твоя.
А поміж всіх – одна зоря,
Посеред хвиль – лиш ти одна,
Єдина!

Прийди до мене в листопад,
На свято осені прийди,
Коли зів'ялий падолист
Свою сивину до води
Кидає, наче пір'я птах,
Злинялий птах,
Який зачах...
Гірка усмішка на устах
І у душі нуртує страх:
Не прийдеш як...

Безперервні дощі
виграють кругом нас,
мов на древньому фортепіано.
Довго й нудно з дня в день
пливе-тягнеться час,
темп його то повільний, то рваний.
І звучить-виграє
цей невпинний мотив
золотої і щедрої осені.
Він бринить кожну мить,
а в душі в нас щемить
до весняної просині.
Мила, ми збережемо
під осіннім дощем
серця твого і мого горіння.
Щоб колючі вітри
і холодні сніги
в нас не вкрали любові коріння.
Чуєш, осінь шумить?
Неповторна ця мить,
хоч приходить вона і щороку.
І мелодії нить,
що у серці бринить,
нас веде на дорогу широку.

СОНЯЧНЕ ЗАЙЧАТКО

Сонячне зайчатко
 весело стрибало
По моїй кімнаті,
Ручку в лапки брало,—
Вчилося писати
 просто на підлозі,
Та слова читати
 я не був у змозі.

І отого ранку
 у гості до мене
Завітав букварик —
 подарунок нені.
А мені всміхалось
 зайченя вухате
І допомагало
 букварик читати.

Та за хмарку сонце
 промені сховало,
Залишивсь букварик,
 зайчика не стало!
Але завтра вранці
 він до мене прийде,
Коли в небо сонечко
 прогулятись вийде.

ПЕРШИЙ СНІГ

Минула осінь,
 та опале листя
Ще не спалили
 у густих садах.
І раптом — чудо!
 На твоє обійстя
Найперший сніг лягає.
 У віршах
Він має право
 називатись першим.
Поглянь уважно:
 ніжно-голубий
Розбуджує любов
 в твоєму серці
І щастя
 довгожданих мрій.

* * *

А мрії наші
Линуть
В небесну височінь.
А горе наше
Гине,
Відходячи у тінь.
А пісня наша
Стріне
Ще у дорозі нас.
І радість все
Обійме
В оцей щасливий час.

* * *

Назустріч вийди знов,
так, як було колись,
І про любов скажи
мені, як в перший раз.
І я мов живу,
й небесна чиста вись
Всміхнеться обидвом,
поверне в юність нас.

* * *

Проходять дні, ідуть роки –
Ми не самі в усі віки.

У смутку зим, серед розлук
Нам не злічить сердечних мук.

Усіх думок не передаць,
Традицій всіх не перейнять.

Не спробувать смаків усіх,
Сприймати біль так, як і сміх,

Й кохати так, як в перший раз,–
Уже не дасть провісник-час!

ВСЕ В МИНУЛОМУ

З Андрія Дементьєва

Не старайся минуле сховати,
Розтоптати, забути, порвати.
У минулому, тільки у ньому:
Все життя твоє – радість і втома,

Смуток, біль, щедрість, мука кохання,
Зустріч з милою ще спозарання.
Все в минулому, тільки у ньому:
І досвітні приходи додому,

Спів душі і тривоги розлуки,
Найрідніші – ці мамині руки.
Це в минулому, тільки у ньому:
Весняні, щонайпершої громи.

До цієї ось миті сьогодні
Ти в минулому, тільки у ньому.
Не старайся ж минуле сховати,
Розтоптати, забути, порвати.

* * *

Твій дім старий
знесли давно,
А я не знав,
я йшов сюди,
Щоб подивитись
в те вікно...
Минулі повернуть часи.

Нема будинку.
Тишина.
І кимось
виплеканий сад.
Ти не подивишся
з вікна
Так, як багато літ назад.

І я розгублений стою
На цьому
клаптику землі,
Де, як і дім,
любов мою
Жорстоко так
колись знесли.

ПАМ'ЯТНИК У ГОРАХ

Над ним щоночі світиться зоря.
Застигли едельвейси в склянці.
Ніколи не забуду я
Той пам'ятник
На тій стоянці!
Роз'їдена іржею літ
І чорним порохом атаки
Лежала, стогнучи у світ,
Там башта зраненого танка.
Кричав металолом війни
Про те, що ще живі деталі...
Тягнулися із глибини
Тих літ неначе струни сталі.
Не мармур,
Поряд з потічком,
Лише гора крихкої сталі
І шурхіт траурних стрічок,
Що той вінок переплітали.
І гір почесний караул
Стоїть ще сповнений тривоги,
І водоспаду щемний гул
За поворотом край дороги...

НА ПЕРОНІ

Який вже раз не повезло мені:
Спочатку були білі заметілі,
А зараз – всі дороги у багні...
Ну що ж ти, ліс, ну що ж ти в шубі білій?

Немовби скринька, замкнена на ключ,
Який закинув у рови зелені.
Відкрийсь мені! Поговори, прошу,
Вдихни повітря чистого в легені.

Дай розібратись в драмі зимовій,
Де роль я головну не зміг зіграти
Й про тебе перестав вже пам'ятати,
Сплітаючи думки в тугий сувій.

Коли ж до тебе стукаю тепер,
Ти зустрічі зі мною не бажаєш.
...Ну добре, на пероні постою.
До мене хоч усмішкою заграєш?

ТУРИСТСЬКИМИ СТЕЖКАМИ

* * *

* * *

Нехитрий інвентар: рюкзак, палатка,
І поряд друга вірного плече.
Ідем в природу сміло, без оглядки,
Коли в душі щось хтиво запече.

І вогнище вночі її зігріє,
Гітара схлипне між худих ялин.
А час на цих два дні закам'яніє,
Зупиниться той споконвічний плин.

Блукатимемо мовчки дивним лісом,
Дивитимемось зорям у лице,
А вранці знову зустріч – зустріч з містом,
І у душі щось хтиво запече.

А я тобі дарую карабін.
Та ні, не бійся, – з нього не стріляють.
Це наш туристський. У кишеню він,
Немов коробка сірників, лягає.

Але без нього туго нам усім.
Попробуй переправу подолати,
Де лиш канат, гойдаючись, висить,
Й над ним дерева розпістерли шати.

А ти в кишеню руку опусти –
Мій карабін ще стане у пригоді...
Такі в туристів навідні мости:
Взаємодопомоги і любові.

* * *

Тумани вранці виповзуть з ярів,
Окутають тебе, мене й палатку.
Іван-фотограф нас отак зустрів,
Зафіксував цю мить на довгу згадку.

Дивлюсь на фото – та не бачу нас,
Лише молочно-сірі довгі тіні.
На заднім плані ще дрімає час,
Прилігши у туману на коліні.

Палатка в сизім мреві спочива,
На дереві шипівки – ніби дятли...
Не кожному вдається ці дива
Побачити й на плівці вкарбувати.

* * *

Туристські танці – кращих не бува.
Посеред лісу музика блука.
Костюми модні: чоботи, штурмівки,
Неждана радість зводить підмурівки.

Галантні кавалери: «Можна Вас?..»
І в колі з нами витинає час!
Електрики не треба – місяць світить,
А замість даху – довгоруки віти.

Навколо табору пасуться милі сни,
До нас під ранок ще прийдуть вони.
В палатці-кухні жарти через край:
«Дозвольте запросити Вас... на чай!»

ВОГОНЬ ТВОРЕННЯ

Коли горять чорновики,
то ніби часточка згорає
мене із ними. Крізь роки
вогонь отой в душі палає.

ВОГОНЬ ПОЕЗІЇ, НАТХНЕННЯ І РОБОТИ

Урок з літератури рідного краю на тему:
«Тематичне та ідейно-художнє розмаїття
поезій збірки Олега Вістовського
«У стремені Дністра»

Мета уроку:

навчальна. Познакомити і зацікавити учнів особистістю поета-земляка та його збіркою, охарактеризувати лірику поета, проаналізувавши вибрані вірші – найяскравіші зразки його лірики, дати уявлення про жанрове і тематичне розмаїття поезії митця;

розвиваюча. Розвивати естетичні та художні смаки учнів, розширювати виражальні можливості учнів-читців, формувати вміння й навички виразно декламувати ліричні твори, аналізувати прочитане з позицій сучасності;

виховна. Через слово поета пробуджувати любов у юних серцях до рідного краю, до поезії.

Тип уроку: урок-зустріч, урок-знайомство.

Обладнання для уроку: фотографія-портрет О. Маковея, епіграфи до уроку, літературна карта Заліщанщини, виставка художньої і публіцистичної літератури.

Хід уроку

Вступне слово вчителя.

Доброго дня, дорогі учні, шановні вчителі! Сьогодні у нас не звичайний урок, а урок-зустріч, урок-знайомство з поезією нашого сучасного місцевого, заліщицького поета Олега Вістовського, чия творчість представляє новочасну літературу рідного краю. Об'єктом нашого зацікавлення й дослідження стане перша збірка, чи, кажучи образно, перша ластівка у творчому доробку автора під назвою «У стремені Дністра», видана 2000 року в Чернівцях у видавництві «Прут». Такі уроки не є для вас, діти, новин

кою; ось уже протягом кількох років ми з вами прямуємо літературними стежками Тернопільської області, зокрема нашої Заліщанщини, займаємося вивченням історії розвитку літературного процесу на рідних теренах, ознайомленням з найяскравішими його представниками як минулого, так і сучасності та їх творами. Неодноразово, читаючи й обговорюючи їх, висловлювали думку про те, що в нашому рідному краї нині живе і плідно працює чималий загін літераторів, а тому літературне, мистецьке життя в області й районі не відстає від загальноукраїнського літературного процесу, живиться, живить і доповнює його, є складовою, невід'ємною часткою нашої загальнонаціональної культури і на належному рівні поціноване у найвищих літературних колах.

Тому наше завдання на сьогодні – з'ясувати, що є джерелом натхнення поета, де витoki його таланту, що живить синівське почуття відданості рідній землі. Сподіваюся, відкривши для себе це, ви захочете більше дізнатися про автора, його твори, написані недавно, кожен з вас глибше відчує любов до рідного краю, до поезії, а в декого, можливо, виникне й бажання власного поетичного творення.

Урок підготували творчі групи, до яких увійшли екскурсоводи, юні літературознавці, літературні критики, декламатори, поети, журналісти. Вони отримали певні випереджувальні завдання і зараз допомагатимуть нам відкривати світ поезії Олега Вістовського.

Отже, в робочих зошитах запишіть тему уроку та епіграфи до уроку, якими слугуватимуть слова нашого шановного земляка Осипа Маковея «Ще поживем! Давайте жити! Чогось шукать, за чимсь тужити!» із вірша «Думка» та рядки із поезії нашого гостя «Народження дня».

«...У серці розгоряється огонь
Поезії, натхнення і роботи».

Для тлумачення (коментування) змісту взятих за епіграфи висловів надаємо слово члену групи літературних критиків.

Літературний критик: Обидва вислови мовби перегукуються між собою. Висловлювання молодого автора продовжує думку, закладену його великим попередником. Це поетичні кредо цих авторів. Жити, діяти, творити – у цьому полягає зміст життя й творчості поетів, що належать до різних поколінь: наставника й наступника.

Учитель: Дякую. Отже, варто відзначити наступність різних поколінь наших місцевих митців слова, що бере свій початок з минулих епох. Тому зараз я пропоную всім здійснити уявну мандрівку літературними стежками Заліщанщини. Погляньте на літературну карту району. Тут позначено містечка й села, де народилися, жили чи зараз живуть і плідно працюють наші місцеві письменники. Супроводжуватимуть нас у цій подорожі члени групи юних екскурсоводів.

Екскурсоводи: Наш край – Заліщанщина – став колискою багатьох талановитих людей. Найбільшою нашою гордістю є, безперечно, Осип Маковей. Хоча він народився на Львівщині, проте значну частину свого життя – з 1813 по 1825 р. – провів у Заліщиках. Кожен знає, що тут поставлений йому пам'ятник. У нашій школі, що носить його ім'я, функціонує кімната-музей. У Заліщиках письменник підготував збірки оповідань «Кроваве поле» та «Прижмуреним оком». Обов'язково нам треба знати твори Маковея, які своїми сюжетами пов'язані із Заліщиками і навколишніми селами. Це сатирична новела «Тяжка операція», в якій розповідається про події, що мали місце в Зеленому Гаї, та «Мухолап».

На літературній карті нашого району помітне місце займає Хмелева. Тут колись, десь між 1842-1848 роками, проживав один із членів знаменитої «Руської Трійці» й

один із співавторів галицького альманаху «Русалка Дністровая» Яків Головацький, що написав чимало віршів, поем, перекладів.

Приблизно тоді ж у галицьких часописах публікував свої вірші й оповідання уродженець с. Дуплиська, що вже був священиком, Григорій Савчинський, дід славетної співачки Соломії Крушельницької.

Понад 40 років, з 1900 по 1944 р., жила в селі Новосілка Климентина Попович, чий творчість і страдницьке життя теж варті уваги. Це їй І. Франко присвятив вірш «Гарна дівчино, пахучая квітко». Поетеса залишила нам вірші, оповідання, спогади про Великого Каменяря.

Наше рідне місто Заліщани славиться тим, що тут свого часу народився і жив відомий композитор і поет Михайло Гайворонський (роки перебування в Заліщиках – від 1892 р.н. до 1912 р., коли він від'їхав на роботу до Львова після закінчення місцевої учительської семінарії). Гайворонського називають полум'яним співцем січового стрілецтва. Наш земляк – автор багатьох популярних у світі стрілецьких пісень «Їхав козак на війноньку», «Йде січове військо», «Ой впад стрілець».

Помітною фігурою у літературному й мистецькому житті краю був і Петро Ковальчук, чий 10-ліття від дня смерті громадськість краю в 2005 р. відзначила. Родом він із сусіднього Борщівського району, а Заліщикам віддав 30 років свого життя (з 1965 по 1995 рік смерті). Тут, на міському кладовищі, недалеко від могили О. Маковея, і був похований, а нещодавно на могилі йому відкрито пам'ятник. Петро Ковальчук працював редактором районної газети «Колос», власкором обласної газети «Вільне життя», видав окремими книгами історичні романи «Листи до живих» та «Ростиславичі», останній з яких є особливо популярним серед читачів.

Відома в області й за її межами творчість уродженця селища Товстого поета Володимира Барни, який очолював обласну організацію Національної спілки письменників України.

Товсте – мала батьківщина й Івана Олексичина, сучасного письменника-гумориста, сатирика. Віримо, що наш земляк теж займе достойне місце в ряду творців українського гумору й сатири.

У Ворвулинцях народився відомий в області журналіст, поет, автор збірки «Яворина» Євген Безкоровайний. Зараз він очолює обласне управління у справах преси й інформації.

У селі Буряківка народилася відома сучасна письменниця, автор збірки оповідань «І жити, і любити», громадсько-політична діячка Марія Куземко. Варто згадати про відомого українського правозахисника, поета Миколу Горбала, який народився в селі Летяче. Це один із когорти мужніх поетів-шістдесятників, котрі в нелегкі для України часи зазнали поневірянь, а нині активно працюють у літературі.

Із села Колодрібка вийшов у широкий світ Василь Верига, який нині проживає в Канаді. Ось уже впродовж кількох років він займає чільні пости у Світовому конгресі вільних українців, а його книга «Там, де Дністер круто в'ється» – це суспільно-політичний нарис, що містить цінні матеріали про розвиток школи й освіти на Заліщанщині.

Також слід сказати, що у нашому краю ставила вистави відома акторська трупа Миколи Садовського, в різні часи бували знамениті Іван Франко, буковинський поет Юрій Федькович, письменник з Наддніпрянщини Гнат Хоткевич, майстер слова з Покуття Василь Стефаник, всесвітньо відома оперна співачка Соломія Крушельницька, молодий поет, учений, член ОУН Олег Ольжич, один з найвидатніших поетів-емігрантів Євген Маланюк, сучас

ні митці слова з Тернополя Борис Демків та Григорій Петрук-Попик. Чотири роки працював у нашому місті відомий український поет Володимир Вихрущ. Нашому краю він присвятив вірші «Осип Маковей у Заліщиках», «Осінь над Дністром» та «Ранок у Заліщиках».

Вважає Заліщанщину своєю другою батьківщиною й сучасна письменниця з Канади Леся Храплива, що родом зі Львова, але тут, у селі Лисівці, народився її батько. Тому й дотепер Леся Храплива підтримує з закордону тісні зв'язки з багатьма людьми району, виявляючи інтерес до культурного й громадського життя.

Наш край пов'язаний з іменами кількох зарубіжних письменників, що відвідали його в різні часи: польських Яна Каспровича та Збігнева Доміно й американського письменника, журналіста Джона Ріда...

Учитель: Дякую всій творчій групі за цікаво підібрані матеріали та зроблені повідомлення. Під кінець екскурсії хочу наголосити на тому, що 90-ті роки ХХ ст. та початок ХХІ ст. для літературного життя краю позначились появою збірок сучасних місцевих поетів Петра Мельника, Михайла Вершигори, Івана Стронського, вчительки української мови та літератури із села Садки Ганни Рибцуник, учителя-словесника з нашої гімназії Тараса Середюка та учительки з села Угриньковець Світлани Леськів. Недавно альманах «Перші ластівки» та газета «Русалка Дністрова», що виходить у Тернополі, опублікували добірку віршів багатьох учнів заліщицьких шкіл.

Надзвичайно цінний матеріал про наших земляків-літераторів зібрано у книзі Данила Онищука «Літературна Заліщанщина», виданій 2003 р. Тут подано короткі біографічні довідки про кожного письменника та окремі твори. У «Літературній Заліщанщині» можна прочитати й вірші Олега Вістовського. Ось як охарактеризував автор творчість поета: «Поезія О. Вістовського – лірична роз

повідь про себе, рідні обереди, найсокровенніші почуття». А в передмові до своєї книги Д. Онищук наголошує, що «література нашого краю – ніби чистий дзвінкий струмочок, що живить ріку великої української літератури».

А я, продовжуючи цю думку Данила Павловича, скажу те, що в цьому струмочку чистою краплиною бринить поезія Олега Вістовського. Тому переходимо до наступного етапу уроку – загальної характеристики збірки «У стреміні Дністра» та діалогу з її автором. Звертаю увагу на тлумачення значення слова «стремінь». У словнику Б. Грінченка читаємо, що це «обрив». А тепер зверніть увагу на обкладинку, що зразу ж географічно знайомить читача з нашим містечком, бо бачимо на ній милий серцю кожного заліщанина півострівець, на якому мимоволі очима шукаєш рідну домівку, і перевесло Дністра навколо. А поєднання таких живих природних барв – голубого й зеленого, на мою думку, підкреслює молоду душу автора, його оптимізм, чистоту й ширість почуттів. Сама ж назва збірки засвідчує синівську любов поета до свого рідного краю. Від народження автор живе й працює тут. Отже, послухаємо розповідь про життєвий шлях митця. (Слово надається одному з членів групи літературознавців).

Учитель: Дякуємо. А тепер надамо слово нашому гостю. Спробуймо дещо нетрадиційно поспілкуватися з автором, узяти в нього інтерв'ю, яке вестимуть члени творчої групи юних журналістів. Назвемо це своєрідною прес-конференцією, тому просимо гостя і журналістів зайняти місця за так би мовити круглим столом.

Будь ласка, ваші запитання.

● Шановний Олегу Володимировичу, розкажіть, як народжувалася збірка «У стреміні Дністра»? Як працювалось вам над її створенням?

● Пригадайте, будь ласка, коли у вас виникло бажання написати першого вірша? Це було в юності чи ще в дитинстві? Що спонукало взятися за перо і вилити думки на папері?

● Олегу Володимировичу, звичайно, у вас є улюблені вірші. Ми б хотіли почути хоча б один з них у вашому виконанні. Будь ласка, прочитайте нам, можливо, щось із ще не опублікованого.

● Поділіться, якщо це не є таємницею, творчими планами на майбутнє. Чи працюєте над наступною збіркою? Якщо так, якою вона буде за тематикою, коли маєте намір її опублікувати?

Дякуємо. Бажаємо вам творчої наснаги, нових здобутків, успіхів і злетів на поетичній ниві.

Учитель: Можливо, хтось із присутніх тут учнів і вчителів хотів би поставити запитання до гостя?

(Поет відповідає на запитання).

Що ж, наші юні журналісти, вважаю, успішно виконали поставлене перед ними завдання. Дякую, прошу зайняти свої місця за партами. А від себе особисто і від усіх присутніх хочу побажати гостю, щоб вогонь поезії, натхнення й роботи ніколи не згасав у його серці, а спалахував з більшою силою! Якнайбільше вам доброзичливих читачів і гучної письменницької слави!

А зараз ми переходимо до наступного етапу уроку – виразного читання й коментування чи характеристики, тобто з'ясування ідейно-художнього змісту поезій збірки. Пропоную працювати таким чином: спершу виділити основні умовні тематичні цикли збірки, за якими і погрупувати всі поезії, а окремі з них читати й аналізувати. Для визначення тематичних циклів слово надаємо члену групи літературних критиків.

Літературний критик: Вірші збірки можна погрупувати за такою тематикою:

- Вірші, присвячені рідному селу («Іване-Золотому», «Привіт тобі, старе моє село...»).
- Вірші-спогади про Другу світову війну («Травневе», «Ще й досі на дністрових берегах...»).
- Вірші-присвяти письменнику П. Ковальчуку, дружині та друзям, колишнім колегам зі «швидкої» («Усміх через скельця окулярів...», «І так щодня», «Монолог старого лікаря»).
- пейзажна лірика («Народження дня», «Швидкоплинні дністрові води...», «Літній етюд», «Умиваються росами ранки...»).
- інтимна лірика («Пробач, що осінь на душі», «Скоро поїзд покине вокзал...», «Поведи мене у казку...», «А в сні мої приходять осінь...», «Ти і я...», «Береги любові, береги надій...», «Така блакитна височінь...»).
- Вірші про туристів. Цей цикл у збірці так і називається: «Туристськими стежками». До нього увійшли поезії «Нехитрий інвентар...», «А я тобі дарую карабін...», «Тумани вранці виповзуть з ярів...», «Туристські танці...».
- Вірші для дітей («Сонячне зайчатко»).
- Переклади з Андрія Дементьєва та Клавдії Білич («Твій дім старий...», «Пам'ятник у горах», «На пероні»), що дають можливість говорити про міжпредметні зв'язки зарубіжної та української літератури.

Учитель: Дякую. А тепер творча група, що складається з декламаторів, читатиме нам вірші (назви їх записані на дошці), а літературні критики даватимуть оцінку прочитаному, висловлять своє враження від почутого.

Почнемо з вірша, що відкриває збірку «У стремені Дністра» – *«Іване-Золотому»*.

Літературний критик: Це своєрідний гімн-посвята селу. У вірші звучить мотив щирої синівської любові до рідної отчої землі, спогад про земляків, полеглих у Другій світовій війні, бо їм автор поезії завдячує своїм сьогоденням.

Поет не вживає високих патетичних слів, аби підкреслити глибину патріотичних почуттів, але ці почуття виростають з його душі, пронизують поетичні рядки, підкреслюючи єдність із рідним селом.

Декламатор читає вірш *«Травневе»*.

Літературний критик: Ідея вірша звучить у рядках «Поклонися пам'яті сьогодні.» Справді, пам'ять людська, пам'ять народна – це те, що єднає теперішнє з минулим. Щастя жити на землі, радіти життю було здобуте в роки війни надзвичайно дорогою ціною, ціною мільйонів людських життів, тому його (оте щастя) «ніяким золотом не змірять», як пише автор поезії. Про це слід завжди пам'ятати нам, суцям, оберігати мир і спокій на землі, не дати повторитися страшному воєнному лихоліттю.

Декламатор читає вірш *«Усміх через скельця окулярів...»*.

Критик: Я б назвала цей вірш розмовою з другом. Це підкреслюють вирази «друзе Петре», епітети «щире слово», «знайома мова», «незабутній голос». З усього видно, що автор дорожив дружбою з нині покійним письменником П. Ковальчуком, адже той був для нього добрим порадиником, і вчителем, і наставником. Проминув десяток літ, а спогади про хорошу людину із вдячним легким смутком зринають у пам'яті автора.

Звучить вірш *«І так щодня»*.

Критик: Ця поезія, як і «Монолог старого лікаря», присвячена нелегкій, але такій потрібній професії. Це вірш-мініатюра, вірш-образок, з рядків якого постають благородні образи людей у білих халатах. Ще одна його особливість – біла рима, тому такий вірш називають білим.

А зараз послухаємо вірш *«Народження дня»*.

Критик: Народження дня в природі викликає народження в душі митця вогню творення. Вірш належить до пейзажної лірики. Тут кожна строфа містить конкретно-

чуттєві, дорогі серцю образи. У вірші використані метафори, епітети, вони збагачують мову твору і передають красу природи нашого наддністрянського краю й замилювання автором цією красою. Поет тонко відчуває природу, вона співзвучна його душі.

Учень читає вірш «*Така блакитна височінь...*».

Критик: Автор вірша – співець глибоких почуттів людини. У цій поезії, що належить до інтимної лірики, постає чарівний світ закоханих, струменить надихаюча сила кохання. У вірші утверджується вічне й всесильне почуття, що окрилює людину, надає їй снаги, робить її щасливою. Тому цей твір, як і багато віршів, що належать до інтимної лірики, сповнені піднесеного настрою, прагнення кохати і бути коханим, навіть якщо кохання принесе не тільки щастя, а й душевні страждання.

Учитель: Зараз прослухаємо душевно-прості, щирі поезії «Сонячне зайчатко» та «Нехитрий інвентар...». Тут, як кажуть, без коментарів, бо вони й не потрібні, настільки відверто, душевно, прозоро написані ці твори. Отже, послухаємо декламаторів.

Декламатори читають вірші «*Нехитрий інвентар...*», «*Сонячне зайчатко*».

Учитель: Наостанок я б хотіла звернути увагу на поезії «А мрії наші линуть...», «Проходять дні...», які мені дуже подобаються.

Літературний критик: Це зразок філософської лірики. Поет розмірковує над вічним і сущим, смыслом життя. А воно випробовує нас повсякдень і повсякчас, ставить перед нами масу проблем як особистого, так і глобального характеру. Життя потребує від нас дії, вчить боротися і перемагати, вірити в майбутнє, і в цьому весь його смисл. Короткий вірш-мініатюра «А мрії наші линуть...» написані, так би мовити, на одному диханні. Він, на мою думку, не просто читається, його хочеться проспівати. Спов

нена мрій, оптимізму, віри в щасливий завтрашній день поезія надихає на хороші думки, добрі справи. Мимоволі згадуються слова Осипа Маковця: «Ще поживем! Давайте жити!».

Учитель: І останній штрих: чотири рядки, що завершують збірку. Вони, так би мовити, привідкривають завісу над таємною творення. Прочитавши їх, починаєш розуміти, що поетична творчість – це нелегка праця душі, серця і розуму.

Учитель читає вірш «*Вогонь творення*».

Що ж, завершуючи нашу роботу над збіркою, підведемо деякі підсумки: виділимо найхарактерніші ознаки творчої манери Олега Вістовського. Це доручимо зробити одному з наших літературних критиків.

Літературний критик: Творам поета характерні ліризм, простота, ясність стилю, правдивість, любов до людей, відчуття краси природи. Варто відзначити те, що у віршах збірки немає незрозумілих слів, що робить їх доступними широкому читацькому колу. Така лірика – доступна, прозора, правдива – здатна зворушити серце і водночас відкрити перед читачем красу почуттів.

Учитель: Дякую. Варто сказати і про те, що Олег Володимирович є керівником районного клубу творчої молоді. Чимало юних початківців пробують себе в поезії під його наставництвом. Серед нас теж є юні поети. Можливо, вірші нашого гостя надихнули і їх на творчість. Надамо їм слово.

(Учні читають власні твори).

Учитель: Дякуємо юним талантам. А зараз у нас невеличка музична хвилинка. Пісню, яку виконають учні нашої школи, написала жителька Заліщиків, учитель місцевої музичної школи Олена Сорока. Пісня присвячена Заліщикам і називається «Наддністряночка-заліщаночка».

Підсумки уроку

Заключне слово вчителя. На цьому наш урок підійшов до кінця. Дякую, насамперед, нашому гостю за те, що знайшов час завітати до нас, учителям – за присутність, усім учням – за творчу роботу, за активність, за небайдужість до поезії. Усі виступаючі отримують найвищі бали. Вірю, що прочитана нами книжечка не буде для її автора останньою, і ми ще не раз розгорнемо твори Олега Володимировича, заглиблюючись у світ його поезій.

Завдання додому. Написати невеликий твір-відгук за прочитаними віршами збірки.

Світлана ВИННИЦЬКА,
вчитель загальноосвітньої школи
ім. О. Маковея м. Заліщики
Тернопільської області

ЗМІСТ

Відчуті стремено творчості. Петро Мельник	3
Іване-Золотому	5
«Привіт тобі, старе моє село...»	6
Травневе	7
«Ще й досі на дністрових берегах...»	8
«Усміх через скельця окулярів...»	9
Народження дня	10
«Швидкоплинні дністрові води...»	11
Літній етюд	12
«Умиваються росами ранки...»	13
Чекання	14
«Посеред океану суму...»	15
«Береги любові, береги надій...»	15
«Пробач, що осінь на душі...»	16
І так щодня	17
Монолог старого лікаря	18
«А поїзди біжать у даль...»	19
«Аеропорт. Неспокій на душі...»	20
«Скоро поїзд покине вокзал...»	21
«А в сни мої приходить осінь...»	22
«Поведи мене у казку...»	23
«Така блакитна височінь...»	24
«Ти і я. І тиха ніч між нами...»	25
«Довгими ночами не приходять в сни...»	26
«Тернопіль. Темний ранок ще...»	27
Осінне	28
«Я знов один серед дощів...»	29
«Приснилось: ніби кликав телефон...»	29
«Який вже раз у гурті перехожих...»	30
«Віддай мені весь смуток свій і біль...»	31
Сонет розлуки	32
«Ходить берегом знову...»	33
«Прийди до мене в гості враз...»	34
Осіння мелодія	35
Сонячне зайчатко	36
Перший сніг	37
«А мрії наші линуть...»	38

«Назустріч вийди знов...»	38
«Проходять дні, ідуть роки...»	39
Все в минулому	40
«Твій дім старий знесли давно...». <i>З Андрія Дементьєва</i>	41
Пам'ятник у горах. <i>З Клавдії Білич</i>	42
На пероні. <i>З Клавдії Білич</i>	43
Туристськими стежками	
«Нехитрий інвентар: рюкзак, палатка...»	44
«А я тобі дарую карабін...»	45
«Тумани вранці виповзуть з ярів...»	46
«Туристські танці – кращих не бува...»	47
Вогонь творення	48
Вогонь поезії, натхнення і роботи.	
<i>Світлана Винницька</i> . Урок з літератури рідного краю	49

Літературно-художнє видання

ВІСТОВСЬКИЙ Олег Володимирович

У СТРЕМЕНИ ДНІСТРА

Поезії

Друге видання, з доповненнями

Редактор *Л. В. Звенигородська*

Технічний редактор *З. Д. Даналаки*

Фото на обкладинці *В. М. Павлишина*

Підписано до друку 15.11.2006. Формат 84x108/32. Папір офсетний. Гарн. Times New Roman Cyr. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 3,57. Умов. фарб.-відб. 4,20. Обл.-вид. арк. 2,19. Тираж 500 пр. Вид. № 72. Зам. 38.

Видавництво «Прут». 58000 Чернівці, вул. Шептицького, 23.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи ДК № 969 від 01.07.2002 р.

ТОВ ВПК «Черемош». 59200 Вижниця, вул. Миру, 12.